



REDACTIE

E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSSSE, Bloemendaal.

ADRES DER REDACTIE:

JAC. P. THIJSSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

DE BLAUWE REIGER.

Ⓓit is letterlijk van top tot teen een merkwaardig dier, van de zaagkantjes van zijn snavelrand tot den franjerand van zijn middelsten voorklauw. Voor dien gezaagden snavelrand weten we gemakkelijk een beteekenis te vinden, want daardoor kan hij de gladde aaltjes vasthouden. Het klauwtje echter blijft nog altijd even onverklaarbaar en ik kan u daar nu ook niets nieuws over vertellen; alleen den raad geven wat op den reiger te letten, goed waar te nemen en scherp na te denken. Zie ook eens een dooden reiger te bemachtigen en verdiep u dan een paar uurtjes in zijn merkwaardige lichaamsbouw en wonderlijk gevarieerden vedertooi. Misschien pluizen we dat later wel eens samen uit, 't is een goed werkje voor den winter.

Nu echter wil ik vertellen, waar en hoe ik blauwe reigers gezien heb, want zijn gedragingen zijn al even velerlei als zijn veeren en daarvan is in den zomer 't gemakkelijkst veel te zien.

Voor de meeste menschen is de reiger het beest van La Fontaine, dat eigenwijs uren lang aan een waterkant stilstaat, een reeks van stomme streken begaat en ten slotte blij is, wanneer hij een kikker krijgt. Of ze stellen zich den vogel voor, hoog in de lucht, vervolgd door een edelvalk en aangestaard door een groep kleurige ridders en jonkvrouwen. Dat is allemaal mis, want een reiger begaat maar

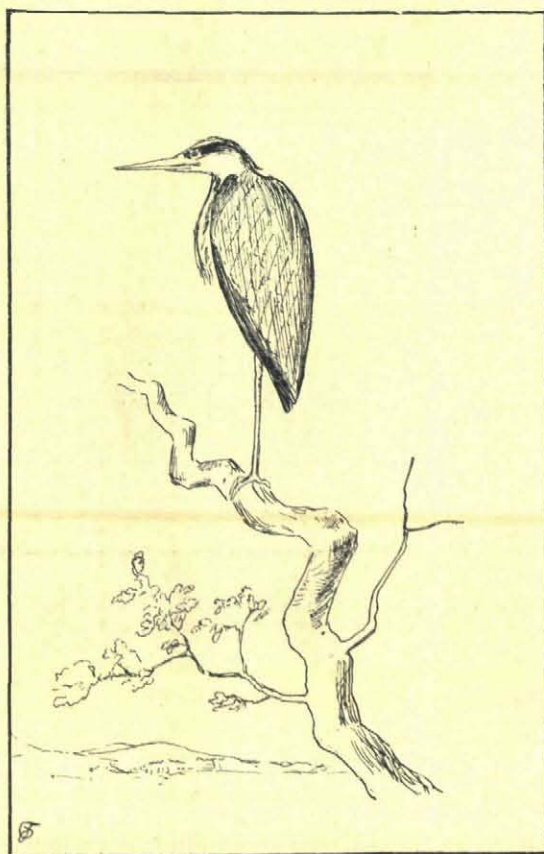
zelden stomiteiten en roofvogels zijn er zoowat niet meer. Alleen de belangstelling der ridders en jonkvrouwen blijft onverflauwd, de eersten schieten hem neer, de anderen poogen zich te tooien met die mooie veeren.

Toch heeft wellicht de ridderlijke belangstelling van vroeger onzen vogel zeer gebaat. In de middeleeuwen en nog lang daarna werd de reiger als jachtvogel beschermd en hij werd door de jagers nog wel meer in eere gehouden dan thans de patrijzen en fazanten. De jacht die op hem werd uitgeoefend was in 't geheel niet moordend, bovendien was heel West-Europa toen veel waterrijker en moerassiger dan thans, zoodat er overvloed van voedsel was. Daardoor konden de reigers zich sterk vermenigvuldigen en zoo komt het wellicht, dat hij thans nog een zeer algemeene vogel is, hoewel hij op velerlei wijze wordt bestreden en vervolgd.

Zeer zeker vermindert gaandeweg het reigertal en wel in hoofdzaak door het kappen van bosschen en 't droogleggen van plassen en moerassen. Verleden jaar nog kon ik mij verlustigen in een prachtig reigerbosch bij Oterleek, tusschen Alkmaar en Hoorn, dat, naar ik hoor, nu alweer onder de bijl is gevallen. Ik ben er zeer benieuwd naar, wat er nu met die kolonie verder gebeurt; een „na druk, geluk“ behoort in dezen niet tot de onmogelijkheden.

Gaandeweg zal het er wel op uit moeten loopen, dat de reiger weer min of meer een beschermde vogel wordt en dat men hem alleen toestaat te

broeden op de terreinen van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten en op sommige



Hoog in de toppen der boomen.

groote buitenplaatsen, want dat zijn, wanneer de bewonersmaarliefhebberij hebben, de allerbeste vogelasylen. Ik denk hierbij o.a. aan de heerlijke reigerbosschen van Bekestein bij Velsen, van Marquette bij Heemskerk en van Foreest bij Heilo.

De reigerkolonie van Bekestein is voor wandelaars gemakkelijk te bereiken, want zij ligt dicht aan een der vele vrije boschwegen tusschen den Velsersstraatweg en den weg naar Driehuizen. Het is heel plezierig, daar op den weg te zitten en 't bedrijf in 't reigerbosch gade te slaan: de gaande en komende dieren, de groote vogels, die hoog in de toppen van de boomen op den uitkijk zitten, sommigen met den nek ingetrokken, andere het hoogopgericht hoofd, maar altijd met den snavel horizontaal.

Dan komt er opeens beweging en alles vliegt van de nesten, dertig, veertig, vijftig groote vogels. Aardig is het om te zien, hoe ze

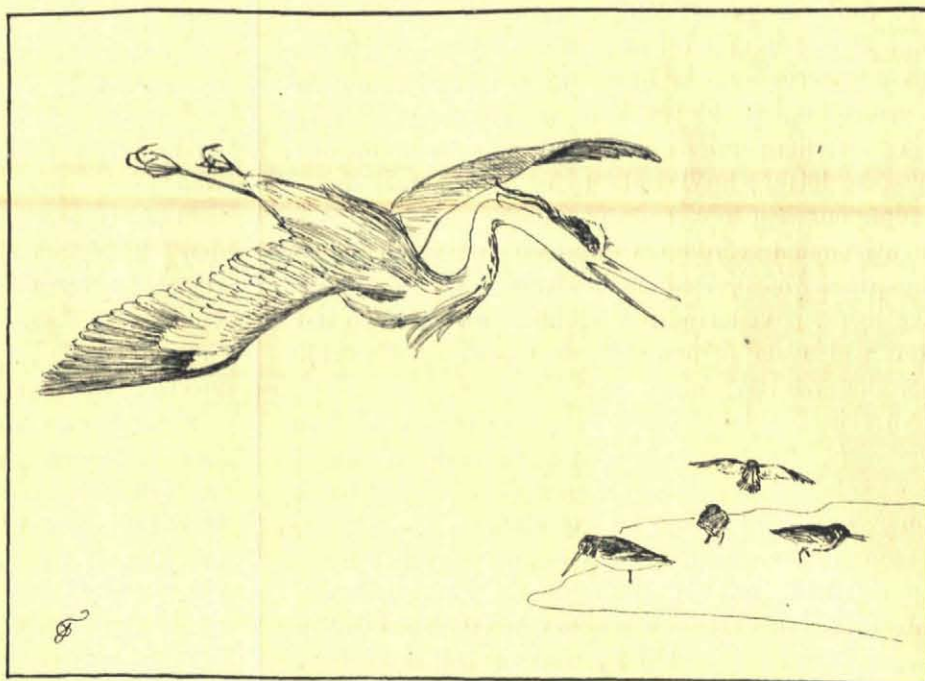
eerst de pooten nasleepen en den nek langs-vormig uitgestrekt houden, om hem eerst langzamerhand in te trekken tot de bekende houding.

Nu zweven ze al hoger en hoger, zonder geluid en rondkringend totdat de stoornis verdwenen is. Dan daalt alles gaandeweg neer met veel pootgezwaai en vleugelgeklap en per ongeluk of met opzet komt daarbij menigeen terecht op een verkeerd nest, wat weer aanleiding geeft tot veel gekolder en gekrakeel.

Ze kunnen zitten zelfs op zeer dunne takken, die ze dan stevig omklemmen, wat hun gemakkelijk valt, doordat de achterste teen beter is ontwikkeld dan bij de andere steltloopers en aan den zool is ingeplant op gelijke hoogte met de overige teenen. Door deze omstandigheid verschillen de reigers belangrijk van de ooievaars en de kraanvogels.

Op Bekestein en ook elders in oude reigerbosschen is een sterke bevolking van kauwtjes, die er in de hoge holle boomen zeer veel uitmuntende nestgelegenheid vinden. En nu probeeren die kauwtjes onophoudelijk den reigers hun eieren te rooven, wat hun dikwijls gelukt, getuige de vele leege eierdoppen, waarmee de grond bezaaid is.

Toch brengen de reigers nog jongen genoeg groot, den heelen dag en een groot gedeelte van den nacht vliegen ze af en aan om ze van voedsel te voorzien. De morgenstond en de avondschemering is wel de meest geliefde vischtijd; geregeld als de klok vliegen ze 's avonds over mijn huis als ze naar hun vischwater gaan, elkander aanroepend met korte, diepe



Een schijnaanval (Zeeburg, Augustus 1902).

bastonen: een wild geluid in den stillen zomeravond. In den regel gaan zij bij troepjes van drie of vier

in één lijn, maar ook wel bij tientallen, en dan vliegen ze meestal in een ongeregelde breede rij, op verschillende hoogte.

Wanneer de jongen groot worden, gaan zij de wijde wereld in en dan zijn alle weiden en plassen ineens vol reigers. Dat is in het begin van Juli.

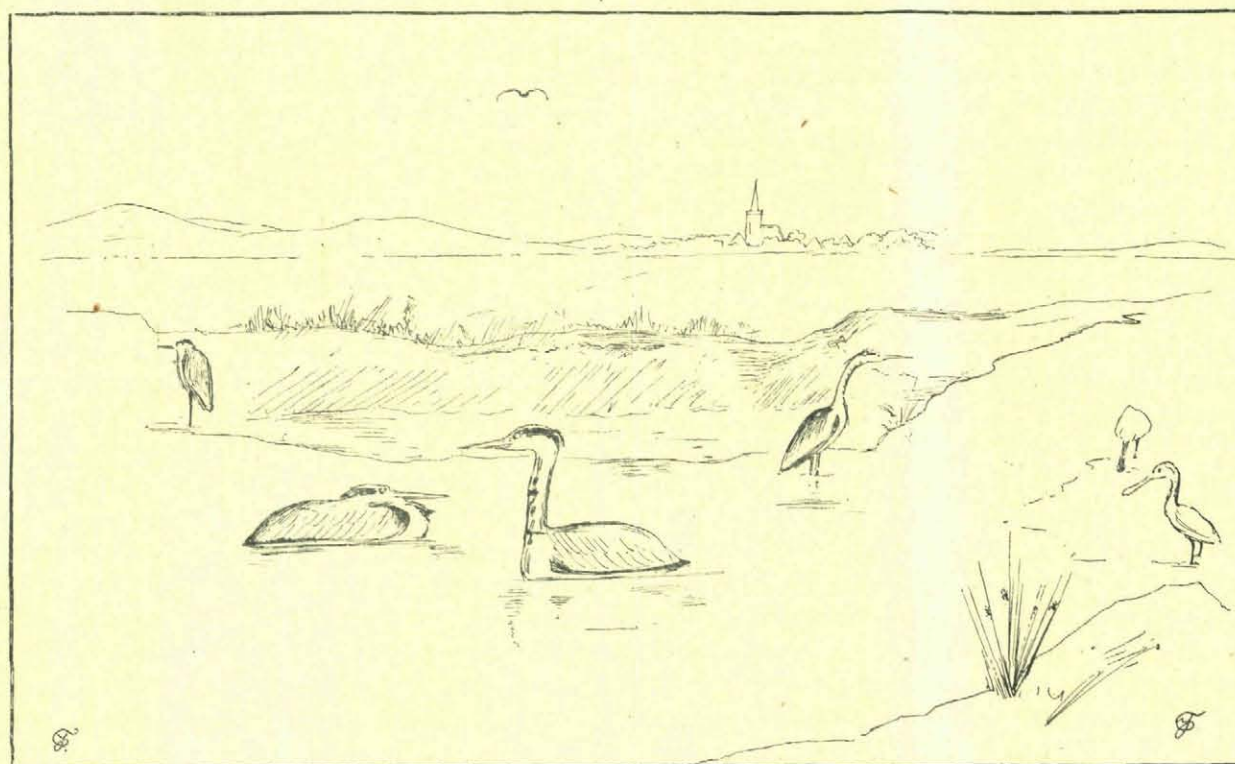
Die jongen doen weer allerlei aardige dingen. Kinderen uit hetzelfde huisgezin blijven langen tijd bij elkander, zoodat telkens groepjes van vier of vijf in de plassen bij elkander staan.

Bezuiden het dorp Den Hoorn op Texel waren of zijn nog veel breede slooten en plassen, waar het in den zomer wemelt van reigers en lepelaars. Gemakkelijk zijn die te besluipen, doordat kleine duinricheltjes en een dijkje gelegenheid geven, om

rij van doodstille reigers, waarin dan weer beweging kwam doordat een ander reiger of ook wel een lepelaar of aalscholver wat nieuw vertier kwam brengen.

Dan stapten ze weer het water in, al dieper en dieper, totdat hun dikke hielen het watervlak bereikten en dan nog verder, totdat ze ten slotte uit hun diepte geraakten en finaal rondzwommen.

Een paar slagen van de lange beenen brachten ze dan naar den overkant, of ze kruisten en laveerden in den plas heen en weer in allerlei houdingen zonder ooit in 't minst op eenden of zwanen te gelijken. Merkwaardig veel konden ze hebben van pelikanen, wanneer ze rondzwommen met ingehaalden nek en teruggebogen kop. De hooge holle



Zwemmende Reigers. (Hoorn op Texel, Juli 1903).

ongemerkt dichterbij te komen en zoo kon ik dan uren lang het bedrijf van die jonge reigertjes gadeslaan. Ze verschillen van de oude hoofdzakelijk door de geringere ontwikkeling van hun sierveeren op kruin, oorstreek, borst en rug.

Dat waren nu in 't geheel niet de traditioneele stijve, stille, schuwe dieren. Hoe aardig konden ze spelen, elkander verjagend en verdringend, bekken tegen elkander opensperrend en werkend met de vleugels en de lange pooten op een waarlijk interessante wijze. Stond er een een poosje stil, dan was er gauw een ander, die hem een por gaf, of wat nog aardiger was: nummer twee kwam dan doodstil bij nummer één staan, nummer drie voegde zich er bij en zoo ontstond er spoedig een kring of

vleugels bleven nog juist uit het water, maar werden een weinig zijwaarts gehouden, waardoor de vogels er iets minder plankerig uitzagen dan gewoonlijk.

Het vreemdste zagen ze er wel uit, wanneer ze rondzwommen met opgerichten hoofde, de hals rechtop, stijf uitgestrekt, en dan was het duidelijk te zien, dat reigers geen zwemvogels zijn en zwemmend niet veel gratie kunnen vertoonen.

Toch komt hun later die zwemkunst wel te pas, wanneer ze bij 't uitoefenen van hun visschersbedrijf eens van oever willen verwisselen of wanneer ze bij 't achtervolgen van een bijzonder gewiekste paling eens uit hun diepte geraken. Ze kunnen het lang uithouden; ik heb ze wel langer dan een kwartier achtereen zwemmende waargenomen. Het

schetsje hierbij is geheel trouw naar de natuur, 't zou een buitenkansje geweest zijn voor een van onze vogelfotografen.

Zoo ook mijn laatste teekening. Een troepje scholeksters was in een slibkreek aan 't rondscharrelen. Ze hadden het voor hun doen nog al rustig en stonden gelaten aan den waterkant, slechts af en toe een paar pasjes voor of achterwaarts schrijdend en zonder eenig geluid.

Daar komt een reiger aan, eerst heel hoog en ver, dan al nader en nader, en als hij dicht bij de scholeksters komt, schiet hij opeens neer met een verwaarloosde zwaai en met een waarlijk schrikbaar houding: den kop vooruit, den nek in een soort van slangenwinding en al de sierveeren, die we voor deze gelegenheid maar eens zenuwachtigheidsveeren zullen noemen, opgericht en uitgesperd: de verpersoonlijking van demonische woestheid.

Geen wonder, dat die arme scholeksters eerst van beduusdheid niet wisten, hoe ze 't hadden en toen haastig wegdribbelden om eindelijk luid schreeuwend weg te vliegen.

De reiger zelf keek verder niet naar hen om en vervolgde zijn weg, alsof er niets gebeurd was. Als je hem zoo zag vliegen, zou je denken, dat hij nooit van zijn leven iets anders gedaan had dan visschen, nesten bouwen, eieren uitbroeden en in angst zitten, terwijl hij zich nu toch pas een alleraardigst amusement veroorloofd had.

Ik geloof zeker, dat hij dat deed om zich te amuseeren. Ik heb ook wel gezien, dat een kraai zich pardoos liet neervallen te midden van een bende spreeuwen, die toen ook doodelijk verschrikt uiteenstoven. In beide gevallen kon er geen kwestie van zijn, dat de grootere vogel de kleinere tot prooi begeerde. Ook niet, dat hij die kleintjes wilde waarschuwen tegen een dreigend gevaar, wat ook wel eens beweerd wordt en waarvan jagers onder onze lezers misschien wel het een en ander kunnen vertellen. Ik heb wel eens gelezen (je leest altijd zulke dingen) dat de reiger ergens de gewoonte had de eenden te waarschuwen, zoodra er een jager in de buurt was, zoodat daar de heele eendenjacht op niets uitliep. De jagers probeerden toen die reiger te schieten en dat is hun ook niet gelukt. Hoe 't verder is afgelopen weet ik niet.

Nog iets: In 't aardige Engelsche tijdschrift *British Birds* staat ergens, dat bij ons in den regel de reigers op den grond nestelen. Mijn ervaring is juist andersom en nu zouden onze lezers mij zeer kunnen verplichten met mij op te geven de plaatsing en de talrijkheid van de hun bekende vestigingen van reigers. Misschien zouden wij zodoende een kaartje kunnen samensien van de reigerbevolking van Nederland. Ik bedoel alleen de Blauwe Reigers.

JAC. P. THIJSSÉ.

DE AVONDPAUWOOG

(*Smerinthus ocellatus* L.).

Al blijft het een feit, dat ons land in vergelijking met subtropische en tropische streken schraal bedeed is met mooie insecten, dit neemt niet weg, dat er ook hier enkele vlinders en kevers voorkomen, die de vergelijking met wat het buitenland oplevert, gerust kunnen doorstaan. Een van deze, werkelijk bijzonder fraaie insecten is de zogenaamde avondpauwoog.

Gelukkig is deze sierlijke vlinder niet zeldzaam. Wie veel wandelt in Mei, Juni of begin Juli, kan dit insect wel eens slapende vinden aan den voet of op den stam van oude knotwilgen of appelboomen, of sluimerend in het nog bedauwde gras. De wandelaar, die het echter in de natuur wil vinden, moet zijn oogen goed den kost geven, want de avondpauwoog is, in zijn gewone rusthouding, lang geen opzichtig dier. Zooals men op de eerste photo kan zien, bedekken de voorvleugels bij het zitten nagenoeg geheel de achtervleugels. Slechts een zeer smal randje der laatste steekt links en rechts buiten de eerste uit. En de voorvleugels nu hebben een stemmige sepia-achtige kleur, zeer weinig opvallend, doch die weer een heerlijk, mooi staaltje is van de artistieke wijze, waarop de natuur vele insecten versiert heeft. Het fond is een warm, paarsachtig-grijs en hierop wordt door allerlei banden en vlekken een prachtige bruinachtige bewolking gevormd. De kop van het diertje heeft dezelfde tint; midden er overheen loopt een breede, donkere band. Bij het exemplaar op de 1e photo heeft deze teekening toevalligerwijs iets van een menschelijk gelaat. Nog sterker was deze gelijkenis op het negatief: het geleek toen sprekend op het bekende portret van Shakespeare. Het lichaam van den vlinder vertoont weer hetzelfde paarsachtig grijs der vleugels, doch iets donkerder, en alles te zamen vormt een prachtig, harmonisch geheel, zeer stemmig en vrij wel smeltend met de kleur van boomschors, doch bij nadere beschouwing heerlijk mooi om te zien.

Zijn allermooiste versiering echter verbergt de avondpauwoog zorgvuldig voor het oog der wereld. Wie haar te zien wil komen, doet het beste, het slapende diertje door duwen of prikken met een grassprietje uit zijn slaap wakker te porren. Dan heeft men alle kans, den vlinder de voorvleugels te zien oplichten en dan verschijnen de prachtig gekleurde achtervleugels. Voor het grootste deel zijn deze heerlijk roserood getint, doch daarenboven verrukkelijk versiert door een groote, blauw en zwart gerande, donkere oogvlek. Niets is verrassender, dan plotseling bij een zoo zedig gekleurden vlinder zulk een schitterende versiering voor den dag te zien komen. Geen wonder, dat dit al van